

Savella Orsolya

Turizmus és szabadidősport szokások

Orsolya Savella: Tourism and leisure sport habits

Abstract

According to a survey among college students, there is – however on low level – positive connection between sport tourism consumers' general health status (Cramer's 0,089) and satisfaction of their life (Cramer's 0,114).

Aim of this study was to explore additional correlations. The questionnaire (N=360) permitted analysis not just of sport tourism but also general tourism habits. We have explored statistic data of general tourism, and inside of this physical activity habits and by additional statistic methods we could get results of further correlations such as leisure sport activities of tourists and effects of tourism sport activities for leisure activities at home.

Key words: tourism, sport activities, leisure, lifestyle

ÖSSZEFOGLALÓ

Főiskolai hallgatók körében végzett vizsgálat eredményei alapján elmondható, hogy a sportturizmusban résztvevők, ugyan csekély mértékben, de elégedettebbek általános egészségi állapotukkal (Cramer's 0,089) és életük eddigi alakulásával (Cramer's 0,114).

Jelen tanulmányunkban, a fent említett eredményeken túl további összefüggések feltárását céloztuk meg. A kutatás (N=360) kérdőíves felmérése és statisztikai módszerekkel történő feldolgozása nem csak a sportturisztikai, hanem általános turisztikai tevékenységeinek elemzését is lehetővé tette. Feltártuk az elmúlt 3 év turisztikai, azon belül sportolási szokásainak statisztikai adatait. Az általános utazási szokásokon túl választ kapunk arra, hogy az utazások során gyakorolt sporttevékenységeikkel összehasonlítva a hallgatók milyen szabadidősport szokásokkal rendelkeznek, illetve hogy egy-egy utazás alkalmával keresett és kipróbált sporttevékenység, visszatérve a megszokott környezetbe, hogyan befolyásolja a hallgatók mindennapjait.

Kulcsszavak: turizmus, szabadidő, sport, életmód

BEVEZETÉS

A rendszeres fizikai aktivitás meghatározó tényezője az egészségmagatartásnak. Mivel a rekreációs céllal végzett sporttevékenység jelentős életminőség javító, preventív és intervencív hatású eszköz, fontos feltárni olyan tényezőket is, amelyek befolyásolják a sportolás elkezdését és későbbi folytatását. (Gémes, 2006.) Egyik ilyen tényező a turizmus, mivel kapcsolatban áll a minőségi élet (Michalkó, 2010.) és az egészségmagatartás számos elemével (Blair et al 2001.). Az utazás – már a környezetváltozás révén is - jelentős élettani hatást gyakorol a szervezetre, így a különböző turisztikai termékek (egészség, aktív, sport) fogyasztása erősítheti ezt a hatást (Michalkó, 2010.). A turizmus, lévén, hogy az egyéni szabadidő-hasznosítás egyik lényeges formája (Fritz, 2011.) lehetőséget biztosít különböző sporttevékenységek gyakorlására, a sport fontossága pedig a társadalom és a gazdaság számára is egyre jelentősebben jelentkezik. Ide tartozik a szabadidősport, ami olyan fizikai tevékenységet jelent, amely hozzájárul a minőségi élet megteremtéséhez, és amelyet az egyén (fogyasztó) a rendelkezésére álló szabadidőben végez. A tevékenység célja magában foglalja a játékot, a szórakozást, a

sikerélmény elérését, a kondíció és alak javítását.

Mindezek mellett pedig lehetőséget ad a személyiség fejlesztésére és alapvető feltételként egészségünk hosszú távú megőrzésének is. (Neulinger, 2003) Funkciója révén számos cél megvalósításának eszköze lehet. Hozzájárulhat a társadalom mentális és fizikai egészségi állapotának javításához, közösségi kapcsolatok fejlesztéséhez, a gazdasági-társadalmi aktivitás előmozdításához. A turisztikai utazások során végzett sporttevékenységek a fent említett fejlődési irányokat növelhetik, és ha a turizmussal együtt járó környezetváltozás élménye hatással van az életminőségre (Kovács, 2007), akkor az utazás folyamán gyakorolt sporttevékenység fokozottabb mértékben járulhat hozzá az egészséges szabadidő eltöltési szokások és az egészséges életmód kialakításának esélyéhez. Jelentős növekedés tapasztalható az aktív utazások iránt. Egyre népszerűbbek azok az utak, melyek lehetőséget nyújtanak különböző sport- és szabadidős tevékenységek gyakorlására (Puczkó, 2000). Ez a tény a téma szempontjából azért fontos, mert az utazás során önmagáért, az örömszerzés kedvéért (Turco et al. 2002.) végzett sporttevékenység jelentős mértékben megemelheti annak az esélyét, hogy az utazások alkalmával kipróbált illetve gyakorolt sporttevékenységet a turista, hazaérve, a későbbiekben is gyakorolni fogja, hozzájárulva ezzel saját személyes fejlődéséhez, növekvő egészségi állapotához (Gémes, 2006) valamint a minőségi élethez (Torkildsen, 2005). A témában már feldolgozott, főként sportturisztikai szokásokra kiterjedő eredmények (Savella, 2013) további összefüggések feltárásának igényét vetették fel. Az két Cramer féle V érték ($V=0,089$; $V=0,114$), ugyan csekély pozitívítás mellett, de alátámasztotta, hogy az aktív és passzív sportturizmus fogyasztók átlagban elégedettebbek általános egészségi állapotukkal és életük alakulásával. Arra viszont nem terjedt ki az adatok feldolgozása, hogy utazásaik során másodlagos motivációval

(Douglas et al. 2002) sportolók hogyan értékelik a fentebb említett életterületeiket, illetve, hogy utazása során gyakorolt vagy esetleg újonnan kipróbált fizikai aktivitása hogyan befolyásolta szabadidős sporttevékenységeiket. Jelen tanulmányban a hallgatók turisztikai valamint szabadidős szokásainak sporttevékenységre vonatkozó részét kívánjuk feltárni. Céljaink között szerepel a hallgatók turisztikai és szabadidős szokásainak bemutatása, összehasonlítása.

KÉRDÉSEK ÉS HIPOTÉZISEK

A kutatással kapcsolatos kérdéseinket a következőképp fogalmaztuk meg:

- A hallgatók milyen arányban vettek részt turisztikai utazáson az elmúlt 3 évben?
- Utazásaik során gyakoroltak-e valamilyen sporttevékenységet?
- Van-e összefüggés az utazás során gyakorolt és a szabadidőben végzett sporttevékenységek között?

Hipotézisek:

- Az elmúlt 3 évben a hallgatók többsége részt vett turisztikai utazáson.
- Utazásaik során a hallgatók nagyobb része végez valamilyen sporttevékenységet;
- Az utazásaik során gyakorolt vagy kipróbált sporttevékenységet a későbbiekben is gyakorolják.

MÓDSZER

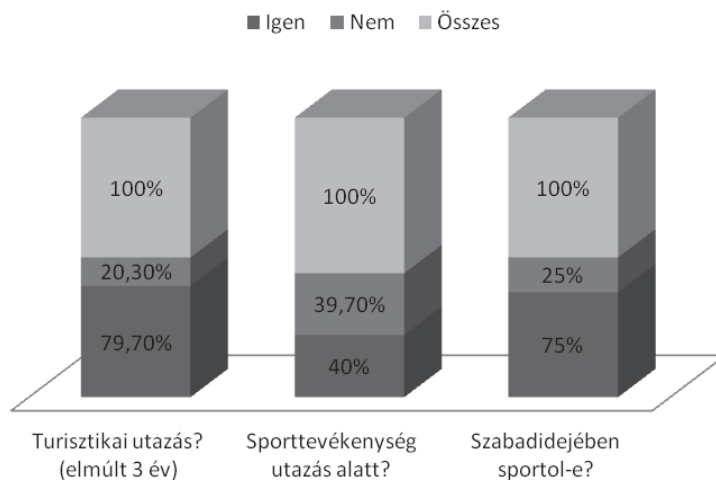
Az adatgyűjtés, általunk készített kérdőívvel tantermi keretek között, még a tavalyi évben (2013) személyesen történt. A vizsgálatban a Szolnoki Főiskola nappali, levelező valamint távoktatás tagozatos, turizmus – vendéglátás, pénzügy – számvitel, nemzetközi gazdálkodás és kereskedelem – marketing szakos hallgatói vettek részt. A kérdőíves felmérés egy része Szolnokon másik része, alkalmazkodva a távoktatás tagozat hallgatóihoz, budapesti képzési helyen történt. Nemenkénti megoszlás szerint a kérdőívet 270 nő és 90 férfi töltötte ki. Korosztály szerint a vizsgálatban résztvevők

94%-a 18-24 éves, 5% 25-34 éves és kevesebb, mint 1% a 35-44 éves korosztályhoz tartozott. A kérdőív kérdéseit három csoportra (aktív szabadidős tevékenységekre, sportturisztikai

szokásokra, életminőségre vonatkozó kérdésekre) bontottuk, mely kérdések alapján tártuk fel a hallgatók turisztikai utazásainak és szabadidős tevékenységeinek jellemzőit. A kérdőív a demográfiai kérdéseken túl, 17 utazási, szabadidősport - szokásokra és szubjektív életminőségre vonatkozó kérdést tartalmazott. Az adatfelvételre szolgáló kérdőív részei a kutatás céljának megfelelő – nyílt és zárt kérdések formájában - kérdéscsoportokat tartalmaztak, melyeket a fentebb említett szakirodalmakra támaszkodva - saját kutatási céljainknak megfelelő változtatásokkal - állítottunk össze. A kapott válaszok eredményeit SPSS 20. programmal dolgoztuk föl.

EREDMÉNYEK

Az alábbi ábra az utazási szokások statisztikai összesítésének százalékos eredményeit mutatja. A zárt kérdések mindegyike alternatív, eldöntendő válaszokat tartalmazott. Az oszlopdiagramok külön-külön a turisztikai utazásban, a turisztikai utazás alatti sporttevékenységben és a szabadidős sporttevékenységben való részvételt szemléltetik. Ezen eredmények szerint az elmúlt 3 évben a vizsgált hallgatók 79,7 %-a vett részt valamilyen turisztikai utazáson. Közülük 40% gyakorolt valamilyen sporttevékenységet az utazása alatt, mely adat azonban nem mutatja a sportolási tevékenység elsődleges vagy másodlagos motivációját. További eredmény az összes vizsgált hallgató szabadidő sportolási szokásait mutatja, miszerint 75% végez valamilyen sporttevékenységet szabadidejében.

1. sz. diagram: Utazási szokások

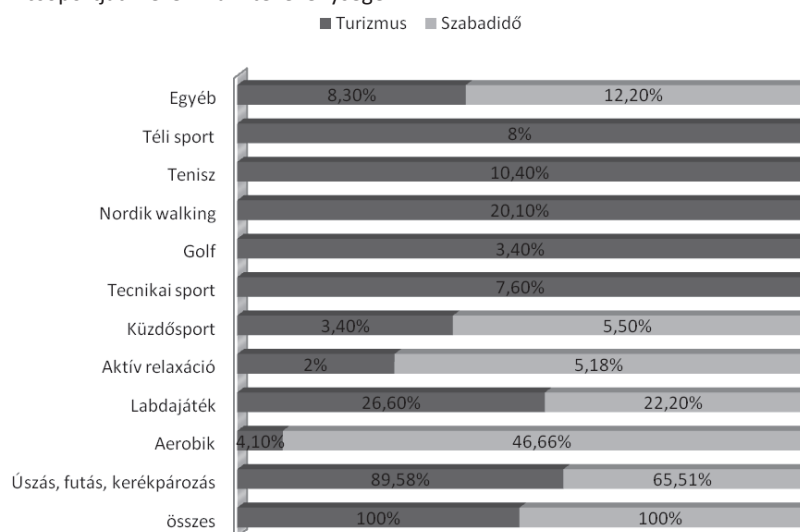
Forrás: saját feldolgozás

Az alábbi ábra (2. sz. diagram) az utazás során és a szabadidőben végzett sporttevékenységek formáit mutatja. A kérdések mindkét esetben vegyesen zárt és nyitott válaszlehetőségeket is tartalmaztak. Az előre meghatározott

válaszokon a vizsgálatban résztvevők lehetőség szerint, egyéb, a válaszok között fel nem tüntetett sporttevékenységeket is megnevezhettek. A gyakorolt sporttevékenységek típusainak és

előfordulásának százalékos megoszlásán túl világosan elkülöníthető a turizmusra leginkább jellemző sport attrakciók megjelenése is. Esetükben a szabadidőben történő meg nem jelenés oka feltételezhetően a megszokott környezet természetes és épített feltételek hiánya lehet, mindezek mellett pedig valószínűsíthető, hogy a szezonálisan úzított sportok csoportját ezek a tevékenységek

alkotják. Az egyéb kategóriához tartozó tevékenységek alatt is hasonló sportokat jelöltek meg a két csoport képviselői. A nyitott válasz lehetőségével élve, ebben a kategóriában a turizmusra és a szabadidőben végezhető tevékenységekre ugyancsak jellemző, evezés, falmászás, asztalitenisz, görkorcsolya és testépítés jelentek meg.

2. sz. diagram: Összehasonlítás

Forrás: saját feldolgozás

	Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	1,109		,000
	Cramer's V	,640		,000
	Contingency Coefficient	,743		,000
Measure of Agreement	Kappa	,656	,029	19,249
N of Valid Cases		360		

1. sz. táblázat: Symmetric Measures

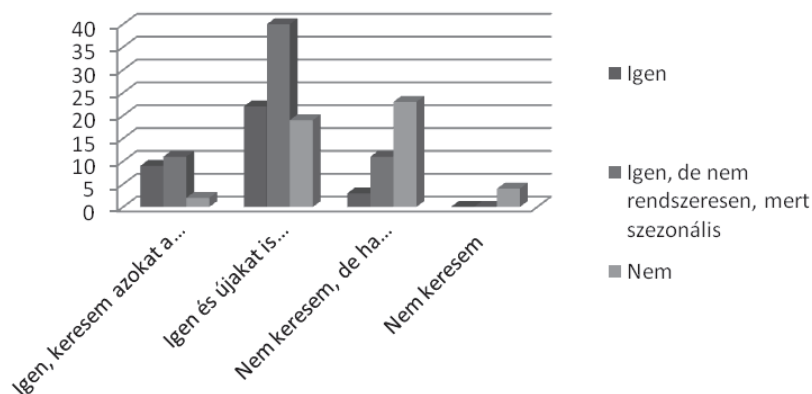
Forrás: saját feldolgozás

A táblázat (1. sz.) az utazás alatti és a szabadidőben végzett sporttevékenységek között feltárható összefüggést mutatja. A kapcsolat feltárása attól függ, hogy milyen típusú ismérvek között feltételezünk kapcsolatot. Jelen esetben a két minőségi ismérvünk kapcsolatát asszociációs elemzéssel végeztük. A kapcsolat szorosságát a Cramer's V:

0,640 mutatja. Ugyan nem közvetlen függést jelentő, de közepesnél erősebb kapcsolatot kaptunk. Az eredmény alapján megállapítható, hogy a két ismérv nem független egymástól, hiszen a vizsgált hallgatók 64%-a megszokott környezetében is gyakorolja az utazása során kipróbált sporttevékenységeket. Ezt támasztja alá mind a kontingencia koefficiens: 0,73, mind

a Cochen féle Kappa: 0,656 eredménye is. Utóbbi a megfigyelt egyetértési mértéket mutatja, mely ez esetben - 0,61 – 0,8 között értéke alapján – megalapozottnak tekinthető. Az asszociációs mérték alapján annyit állapíthatunk meg, hogy a közepesnél erősebb kapcsolat van a turisztikai utazás során és

később az otthon gyakorolt sporttevékenységek között. Arra azonban egyelőre még nem tudunk válaszolni, hogy vajon az utazás során ért élmény vagy utazása előtt már megszokott életmódja ösztönözte később is aktív szabadidős sporttevékenység gyakorlására.

3. sz. diagram: Sporttevékenység gyakorlása és folytatása

Forrás: saját feldolgozás

Az összefüggés további, de egyúttal összetettebb feltárásának módja a korrespondencia elemzés. Segítségével változók közötti különbséget illetve kapcsolatokat analizálhatjuk. Ehhez a vizsgálathoz, ugyancsak a kérdőív azon két zárt kérdését használtuk, mely a turisztikai utazások során végezhető sporttevékenységekhez való hozzáállás befolyásoló tényezőit illetve az utazás után történt változásokat kívánta feltárni. A kérdések előre meghatározott válaszokat tartalmaztak. A „Turisztikai utazás során keresi-e a sportolási lehetőségeket?” kérdésre az alábbi válaszok közül választhattak: „Igen keresem azokat a tevékenységeket, melyeket otthon is gyakorolok”; „Igen keresem és újakat is szívesen kipróbálok”; „Nem keresem, de ha van rá lehetőség, részt veszek benne”; valamint „Nem keresem”. Az összehasonlítás másik kérdése a következőképp hangzott: „Előfordult-e már, hogy az utazása során kipróbált sporttevékenységet utazása után/óta is rendszeresen gyakorolja?” melyre a következő válaszlehetőségeket kapták: „Igen”,

„Igen, de nem rendszeresen mert szezonális” és „Nem”.

Vizsgálatunk változóinál külön-külön vizsgáltuk a sor és az oszlop pontok közötti kapcsolatokat. És mivel adatbázisunk eredményeit összehasonlítani akartuk, így azt a normalizálás módszerét alkalmazva végeztük.

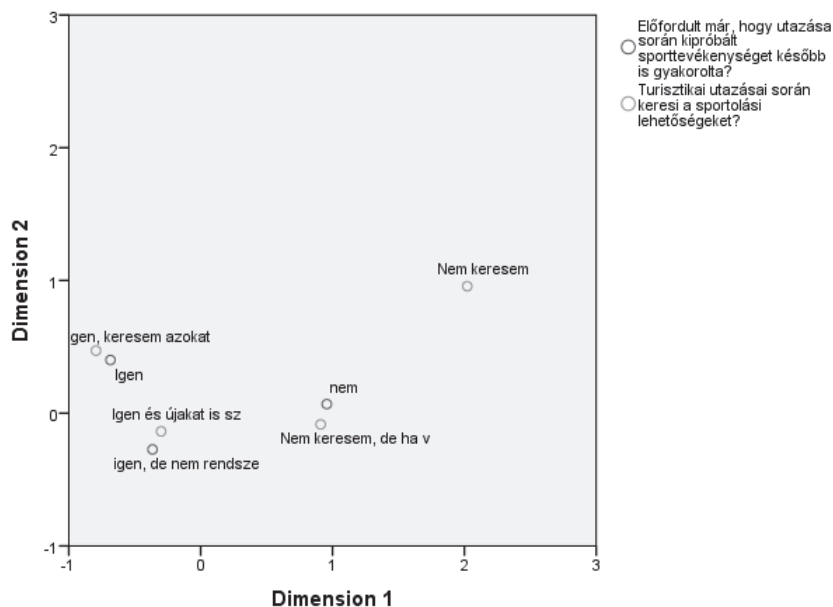
A Summary táblázat (2. sz. táblázat) szerinti teljes inercia: 0,229 értéke a dimenzió fontosságának mutatója. Már az első dimenzió a teljes inercia több mint 97%-át hordozza. Mind a sor, mind az oszlopváltozó ismérvei a térben pontokként helyezkednek el. A kategóriák hasonlóságát a pontok távolsága mutatja. (4. sz. diagram) Az egymáshoz közel lévő pontok között erős kapcsolatot feltételezünk, így a fenti táblázatot jobban demonstráló ábrán (4. Sz. diagram) láthatjuk, hogy a turisztikai utazásaik során sportolási lehetőségeket keresők a későbbiekben is folytatják-e a kipróbált tevékenységeiket. Azok, akik utazásaik során keresik a megszokott és lehetőségük szerint újabb sport-

tevékenységeket is, a kapott eredmények alapján a későbbiekben is gyakorolják azokat. Mindezt az alábbi ábrán egymáshoz közel álló válaszokat jelző pontok alapján állapítottuk meg.

Dimension	Singular Value	Inertia	Chi Square	Sig.	Proportion of Inertia		Confidence Singular Value	
					Accounted for	Cumulative	Standard Deviation	Correlation
1	,473	,224			,978	,978	,069	,087
2	,072	,005			,022	1,000	,077	
Total		,229	32,986	,000 ^a	1,000	1,000		

a. 6 degrees of freedom

2. sz. táblázat: Summary

3. sz. diagram: Row and Column Points Symmetrical Normalization

KÖVETKEZTETÉSEK

Vizsgálatunk fő célja olyan tényezők feltárása volt, amelyek befolyásolhatják egy – egy sporttevékenység elkezdését valamint későbbi folytatását. Céljaink között szerepelt a hallgatók turisztikai és szabadidős szokásainak bemutatása, összehasonlítása. Kérdésként fogalmazódott meg bennünk, hogy vajon az utazások során gyakorolt vagy újonnan kipróbált sporttevékenység befolyásolja-e a

hallgatók későbbi szabadidős tevékenységeit, melyre a fentebb látható (4.sz. diagram) adott választ. A kapott eredmények igazolták a kapcsolat létezését ám az eredmények újabb vizsgálat fontosságát vetették fel. Általános jellemzés szerint a turista olyan személy, aki már más személyekről és helyekről szerzett felületes benyomásokkal és az attrakció kipróbálás szintjével is megelégszik (Puczkó és tsa. 2002), azonban az általánosítás mellett figyelembe kell venni a turizmus, viselkedésre

illetve attitűdre gyakorolt hatását is. A turisztikai attrakciók által kínált élmény magába foglalja az interaktivitást, a tanulás és a szórakozás kombinációját, így ezek a tényezők a kikapcsolódás, az élményszerzés és a pihenés mellett, az ismeretszerzés lehetőségét is magukban hordozzák. (Puczkó és tsa. 2000.). A vizsgált hallgatók eredményei azt mutatják, hogy másodlagos motivációval sporttevékenységet folytatók között találhatóak olyanok, akik keresik, szívesen próbálnak ki valamilyen tevékenységet illetve olyanok is, akik nem keresik, de kínálkozó programként élnek a sportolás lehetőségével. Az attrakciók, ezen belül a sportban való aktív részvétel hozzájárulhat a turisták képességeinek és ismereteinek fejlődéséhez, maradandó élményként rögzülve pedig talán a megszokott környezetünkbe visszatérve befolyást gyakorolhatnak a szabadidő aktívabban történő eltöltésére. A bevezetésben megfogalmazott feltételezéseinket bebizonyítottuk, hiszen a kapott eredmények mind alátámasztották az sporttevékenységekben való részvétellel kapcsolatos feltételezéseket és az összefüggés létezését. Azonban hogy a későbbiekben ennél mélyebb és pontosabb kapcsolatot tudjunk feltárni, érdemes a későbbiekben a kérdéseket úgy megfogalmazni, hogy abból arra is következtetni tudjunk, hogy az utazás során szerzett tapasztalatai (élményei) alapján kezd el valaki rendszeresen sportolni vagy nem. Ha a szabadidejükben rendszeresen sportoló főiskolai hallgatók fokozottabb figyelmet szentelnek a helyes táplálkozásra (Savella és tsa, 2010.), valamint ha a sporthoz való pozitív hozzáállás erősíti a negatív magatartási

szokások (dohányzás) elhagyását (Marcus et al. 2000.), akkor a két terület szorosabb kapcsolatának feltárása azért lenne fontos, mert a turizmus az egészségmagatartás legfőbb tényezőivel (Blair et al. 2001) - táplálkozás, fizikai aktivitás, stressz kezelés – összefüggésben állva, kiemelkedő lehetőséget biztosíthatna az életmód egészségesebb irányba történő változtatásához.

ÖSSZEGRZÉS

Jelen tanulmányban a kutatási eredmények segítségével szemléltettük az utazás során gyakorolt sportolási és szabadidősport szokások lehetséges összefüggéseit. Feltártunk olyan eredményeket, melyek, mint befolyásoló tényezők szerepelhetnek az egyén szabadidőben végzett sportos tevékenységeit illetően. Tekintettel arra, hogy a sport, mint aktív szabadidős tevékenység, mind a társadalom egészségi állapotának javításában, mind a Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepcióban kiemelt jelentőséggel bír, fontosnak tartjuk a téma szempontjából olyan interventív eszközök vizsgálatát, melyek a fizikai aktivitás fokozásához és az egészségmegőrzés illetve jó közérzet előmozdításához járulnak hozzá. Kutatási eredményeink bebizonyították a témával kapcsolatos előzetes feltételezéseinket, melyek alapot szolgálhatnak egy olyan későbbi kutatáshoz melyben a turizmust, mint fizikai aktivitást fokozó tényezőt vizsgálhatnánk, elősegítve ezzel az inaktivitás csökkentését egy egészségesebb társadalom kialakítása érdekében.

IRODALOM

- [1] Bess H. Marcus – Patricia M. Dubbert – LeighAnn H. Forsyth – Thomas L. McKenzie – Elaine J. Stone – Andrea L. Dunn – Steven N. Blair (2000): Physical activity behavior Change: Issues in adoption and maintenance, *Health Psychology*, Vol. 19. No.1 (32-41)
- [2] Douglas Mechele Turco – Toger Riley – Kamilla Swart (2002): *Sport tourism, Fitness Information Technology*, ISBN 1-885693-43-5, Morgantown 9p. 16p.
- [3] Fritz Péter (2011): *Rekreáció mindenkinek I. (2. javított, bővített kiadás)* Bába kiadó, Szeged, p.218.

- [4] Gémes Katalin (2006): Sport és életminőség In. Kopp Mária – Kovács Mónika Erika (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón, Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének tudományos iskolája, Semmelweis Kiadó, Budapest 167p, 168p.
- [5] George Torkildsen: Leisure and recreation management, Routledge, London and New York, 21o.
- [6] Jánosa András (2001): Adatelemzés SPSS használatával, Computerbooks, Budapest. p.108.
- [7] Kovács Balázs (2007): *Életminőség, boldogság, stratégiai tervezés*, Polgári Szemle, 3. évf. 2. Szám
- [8] Michalkó Gábor (2010): Boldogító utazás – a turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 33p., 51p.
- [9] Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptió 2014-2024. Nemzetgazdasági Minisztérium. <http://www.kormany.hu/download/8/41/11000/NTK.pdf> Letöltés ideje: 2014. március 18.
- [10] Neulinger Ágnes (2003): Ahol nincsenek vesztesek http://www.nemzetisport.hu/sportpolitika/20030417/ahol_nincsenek_vesztesek Letöltés ideje: 2014. március 17.
- [11] Puczkó László – Rátz Tamara (2000): Az attrakciótól az élményig - A látogatómenedzsment módszerei, Geomédia Szakkönyvek, ISBN 963-7910-77-8 Budapest, 51p.
- [12] Puczkó László – Rátz Tamara (2002): A turizmus hatásai, Aula Kiadó Kft., ISBN: 963 9345 89
- [13] Savella Orsolya – Kalmárné Rimóczi Csilla (2010): Health awareness of college students. International Conference on Tourism and Sport Management, Debreceni Egyetem ISBN 978-963-473-378-2
- [14] Savella Orsolya – Gaálné Starhon Katalin: Sportturisztikai szokások hatása a szubjektív életminőségre. A komáromi Selye János Egyetem 2013-as „Új kihívások a tudományban és az oktatásban” Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete. 2013. pp. 276-282. ISBN 978-80-8122-074-6
- [15] Steven N. Blair – Yiling Cheng, J. Scott Holder (2001): Is physical activity or physical fitness more important in defining health benefits. *Medicine & Science in Sport & Exercise*, 2001. Jun. 33(6suppl): S 379-99